

ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ

✘ Οι άνθρωποι προσπαθώντας να απλοποιήσουν τη ζωή τους και τη σκέψη τους έχουν ταυτίσει τον ολοκληρωτισμό με τη δραματικότητα ορισμένων ιστορικών εκφράσεων του όπως τον ναζισμό, σταλινισμό, διαφόρων ειδών δικτατορίες όπου πάντοτε εμπλέκονται τα όπλα ή/και η λογοκρισία από όργανα ή άτομα που διαθέτουν επίσημη οργανωμένη ισχύ. **Όμως τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, γιατί ο ολοκληρωτισμός παίρνει διάφορες μορφές μικρές ή μεγάλες και που όλες καταλήγουν στην τελική επιβολή του ολοκληρωτισμού που αναγνωρίζουμε ως τέτοιο.**

Ο ολοκληρωτισμός είναι μία άδικη και αήθης επιβολή απόψεων, πράξεων ή παραλείψεων και τρόπου ζωής και έχει ως επίκεντρο το ατομικό ή συλλογικό συμφέρον, ακόμη και αν αυτό δεν είναι υλικό όπως το χρήμα, αλλά ψυχολογικό όπως η απόλυτη βεβαιότητα για την ορθότητα μιας άποψης. Η γνωστή σε όλους διαφθορά είναι μία μορφή ολοκληρωτισμού, γιατί και αυτή έχει τους ίδιους στόχους, όμως είναι τόσο συνηθισμένη που δεν έχει αναγνωριστεί σαν τέτοια. Ο διεφθαρμένος αποσκοπεί ακριβώς στο να πετύχει τον στόχο του ενάντια στους άλλους ανθρώπους, να παραβιάσει την ηθική και κυρίως την τάξη που επιβάλλει ο νόμος, καταργεί εμμέσως τον νόμο και επιβάλλει τη δική του θέληση. Δεν έχει σημασία ο συγκεκριμένος τρόπος που θα χρησιμοποιήσει, αλλά το κίνητρο και η παραβίαση των κοινωνικών αρχών.

Αυτού του είδους ο ολοκληρωτισμός είναι διαδεδομένος στην κοινωνία αλλά η συχνά μικρότερη εμβέλεια δράσης του ή η μυστικότητα της τον συγκαλύπτει, αποφεύγει τον βαρύ αυτό χαρακτηρισμό και έτσι χάνεται το νήμα της ευθύνης του πολίτη. Όμως η μαζικότητα της διαφθοράς έχει τεράστια αποτελέσματα στην πολιτεία σε όλο το φάσμα της και η παραβίαση των νόμων δείχνει τόσο ανικανότητα όσο και αδιαφορία για την υπεράσπισή τους εκ μέρους των πολιτών, που θεωρούν ότι οι νόμοι δεν είναι δικοί τους αλλά αφορούν άλλους, όντας ευθύνη και όφελος άλλων. Όπως έλεγε ο Ρουσσώ[1] “...οι καταχρήσεις είναι αναπόφευκτες και οι συνέπειές τους ολέθριες σε κάθε κοινωνία, όπου το δημόσιο

συμφέρον και οι νόμοι δεν έχουν καμμία φυσική ισχύ και δέχονται ασταμάτητα τις επιθέσεις του προσωπικού συμφέροντος και των παθών του ηγέτη και των μελών”.

Μια συναφής μορφή ολοκληρωτισμού είναι το να υπάρχει μεν ένας ορθός νόμος αλλά στην πράξη να εφαρμόζεται μόνον στους αδύνατους ενώ οι δυνατοί διαφεύγουν, ή ο νόμος να είναι εξ αρχής άδικος και να περιορίζει τους αδύνατους ενώ την ίδια στιγμή απελευθερώνει από τις υποχρεώσεις τους δυνατούς. **Αυτά είναι μορφές ολοκληρωτισμού, γιατί επιβάλλουν ανισότητα** και διευρύνουν έτσι έτι περαιτέρω το ήδη υπάρχον χάσμα των ανισοτήτων τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά.

Η ισότητα βέβαια απαιτεί βαθιά σκέψη για να προσδιοριστεί, όμως το καίριο σημείο πρέπει να είναι ότι έχει έντονη τάση προς την ποιότητα, ενώ η επιβαλλόμενη ανισότητα δεν επιβάλλει το καλύτερο αλλά το ισχυρότερο κοινωνικά – και η ισχύς δεν έχει ποιοτικά κριτήρια παρά εξαιρετικά σπάνια.

Πρέπει, επομένως, να γίνει κατανοητό ότι οι εποχές με εκτεταμένη διαφθορά οδηγούν απαρειγκλίτως αργά ή γρήγορα σε ολοκληρωτισμό σαν αυτόν που έχει γνωρίσει η ανθρωπότητα στο παρελθόν της. Νόμοι σαθροί ή νόμοι ορθοί αλλά μη εφαρμοσμένοι είναι το αναγκαίο υπόστρωμα για την επικράτηση του ολοκληρωτισμού μέσω της διαφθοράς.

Υπάρχουν πολλά είδη διαφθοράς, αλλά μιλάμε για τη γνωστή διαφθορά που εμπλέκεται με συμφέροντα μικρά ή μεγάλα. Η διαφθορά στη σκέψη, στον τρόπο αντίληψης για θέματα που αρχικά δεν φαίνεται να επηρεάζουν τη ζωή των άλλων ανθρώπων, θα καταλήξει στο ίδιο αποτέλεσμα, αλλά απαιτεί μάλλον διαφορετική ανάπτυξη και ανάλυση. Ωστόσο, πίσω από τη διαφθορά που πραγματευθήκαμε βρίσκεται πάντοτε και η διαφθορά στη σκέψη και την αντίληψη.

Το ζήτημα είναι ότι ο ολοκληρωτισμός, με ή χωρίς όπλα, είναι μία πιθανότητα που караδοκεί σε κάθε παρέκκλιση του ανθρώπου από την ορθότητα της κοινωνικότητας, επειδή καταλύει την τάξη

της κοινωνικής ζωής όχι ως τελετουργία περιοριστική και επιφανειακή αλλά ως αναγκαία ζωτική αρμονία όσων ζουν μέσα της. Όταν η τάξη είναι απλώς τελετουργική και επιφανειακή χωρίς γνησιότητα, τότε εκτρέφει το τέρας της διαφθοράς και του ολοκληρωτισμού είτε το δεχόμαστε ως συμβαίνον είτε όχι. Αλλά η πραγματικότητα δίνει άπειρα παραδείγματα αυτού του γεγονότος και επιφέρει ήδη τις συνέπειες της.

Ιωάννα Μουτσοπούλου
Μέλος της ΜΚΟ Σόλων

Δημοσίευση κειμένου: 20 Σεπτεμβρίου 2016